

Kritika není chutná čokoláda!

V čekárně u lékaře mě při listování v jednom časopise zaujal zajímavý titulek: „Kritika není čokoláda, a proto nemusí chutnat.“ Článek jsem si nemohl přečíst, protože mě zavolala sestra do ordinace, ale jeho nadpis se mi usadil v hlavě. Kritizování – nebo v lepším případě posuzování či hodnocení – to jsou přece témata blízká především (ale ne pouze!) nám starším, protože se někdy domníváme, že věk nám dává mandát k tomu, abychom věděli, jak má co být, a abychom o tom poučovali (rozuměj: kritizovali!) mladší, kteří ještě nemají tolik zkušeností jako my, což obyčejně z jejich strany nezůstává bez kritiky.

Jen těžko bychom našli někoho, kdo s potěšením kritiku přijímá. Ona je totiž vždycky zaměřena na to, co děláme, co prosazujeme nebo na čem si zakládáme. Je pravda, že někdy jsme upozorněni na něco, co potřebuje změnu nebo nápravu. V takovém případě přijímáme konstruktivní kritiku jako dobrou radu. Ovšem skutečnost je taková, že často se setkáváme s kritikou nespravedlivou, tvrdou a nezaslouženou. A tak občas kritiku potřebujeme, jindy ji zase odmítáme, nebo se jí i bráníme. Vyvstává tedy otázka, jak se jako kritizovaní máme chovat. Chceme-li jednat jako křesťané, hledejme odpověď mezi radami, které nám v této věci dává Boží slovo.

Budme rychlí a ochotní k naslouchání (Jakub 1,19)

Přijmout tuto radu a vyslechnout kritiku může být někdy docela obtížné, zvláště když se dotýká našeho velkého JÁ. Obyčejně se již při prvních slovech probouzejí naše emoce a stavíme se do obranné pozice. Bůh nám však radí, abychom naslouchali, co ten druhý říká, a to i v případě, že nás očividně kritizuje nespravedlivě nebo nezaslouženě.

Mluvme s rozvahou (Jakub 1,19)

Mluvicího nepřerušujme, neskákejme mu do řeči. Nechme ho, aby nám řekl vše, co má na srdci. Pamatujme, že naše ukvapená obrana – i když je oprávněná – může být poznamenaná hněvem, který nás postaví do špatného světla a znesnadní nám další jednání.

Nenechme se vyprovokovat k hněvu (Jakub 1,19-20)

Jakub jasně píše, že když se člověk rozzlobí, tak nejedná, jak si Bůh přeje, a proto pak nemůže prosazovat Boží spravedlnost. Hněvem nelze vymáhat a obhajovat správnou věc. Zde je na místě rada a upozornění moudrého Kazatele: „Chraň se vzplanout podrážděností a hněvem, neboť hněv se rodí v srdci hlupáků“ (7,9).

Je-li kritika útočná, neodpovídejme stejným způsobem

Příkladem je nám Pán Ježíš, který „snášel urážky, ale sám neurážel; když trpěl, nehrozil, ale ponechával vše Bohu, který soudí spravedlivě“ (1 Pt 2,23). Nikdo z nás asi nikdy nebude vystaven většímu ponížení a utrpení, než jaké potkalo Pána Ježíše. Jako bezhříšný Boží Syn se mohl bránit, mohl poukazovat na hříchy těch, kteří ho napadali, ale nečinil to. Proto i my v našich menších trápeních, než bylo jeho, prosme o sílu, abychom vždy dovedli jednat a reagovat jako on.

Reagujme laskavě a jemně

Bible nám radí: „Laskavá odpověď odvrací nenávisť“ (Př 15,1) Není těžké být laskavý k tomu, kdo je laskavý k nám. Bůh však očekává, že budeme stejně laskaví i k těm, kteří s námi někdy nesouhlasí a třeba nás i urážejí. Vždyť on je k nám v našich selháních a pádech vždy laskavý a milosrdný. Kde bychom byli, kdyby s námi laskavě nejednal?

Nebraňme se unáhleně

Unáhlenou obranu může vyvolat naše citlivé a dotčené EGO. Stane-li se to, pak ovšem nehájíme věc, která nám leží na srdci, ale každý sám sebe. Jsme-li přesvědčeni o své pravdě, nechme pracovat čas. Na první pohled se může zdát, že takové řešení není snadné a především účinné, ale v konečném výsledku poznáme, že bylo správné.

Uvažujme i o tom, že na kritice může být něco dobrého

I když je kritika tvrdá a zasahuje nás, přemýšlejme, jestli v ní není něco dobrého, užitečného a především oprávněného. Mysleme na to, že Bůh k nám může mluvit i prostřednictvím toho, kdo nás kritizuje.

Pamatujme na „mrtvá místa“

Řidiči automobilu dobře vědí, že v určité chvíli mají ve zpětném zrcátku tzv. „mrtvé místo“, kdy nevidí, co se děje za nimi. Podobná věc se stává v životě každému z nás. Jsou situace, kdy nemáme možnost a schopnost posoudit všechny okolnosti, které se nás v určitém rozpoložení nebo rozhodování týkají. A může to být právě druhá osoba, která vidí to, co nám uniká a o čem nevíme.

Modleme se, abychom ke kritice zaujali správný postoj

I v otázkách kritiky se můžeme opřít o Boží slib, který nám tlumočí David: „Dám ti prozíravost, říká Bůh, ukážu ti cestu, kudy půjdeš, budu ti radit, své oko z tebe nespustím“ (Ž 32,8). Předpokladem pro přijetí této Boží nabídky je naše ochota svůj postoj korigovat, když nám Bůh ukazuje jinou cestu a jiné možnosti.

Zajímejme se o názor a postoj druhého

Za každou kritikou se skrývají dvě alternativy: buď má náš kritik pravdu, nebo je se svým názorem úplně na scestí. Abychom mohli jeho postoj a slova správně posoudit, zajímejme se o to, jak jedná a jaký vliv šíří. Jestliže je jeho život svědectvím o tom, že chodí upřímně s Bohem, pak to poznávají a spolu s ním prožívají i druzí lidé. V tom případě mu nevzdorujeme. Otevřený a laskavý rozhovor s ním bude prospěšný pro obě strany.

Budme laskaví k nelaskavým

Jako Kristovi následovníci pamatujme, že Pán nás pověřil, abychom šířili světlo a zachraňovali hynoucí. Setkáme-li se s nelaskavým kritikem, pak si uvědomme, že jednáme s někým, kdo naši laskavost nejvíce potřebuje. Ježíš nazval i svého zrádce Jidáše přítelem. Jestliže nás kritik nezrazuje, ale pouze kritizuje, dejme mu znát, že i jeho chceme považovat za přítele.

V úvodu zmíněný název článku, že „kritika není čokoláda“ a že nám proto nemusí chutnat, obsahuje hlubokou pravdu. Kritika bývá nepříjemná a opravdu málokdy chutná. To však neznamená, že z ní nemůžeme vytěžit něco dobrého buď pro sebe, nebo i pro toho, kdo nás kritizuje. Špatnými se nestáváme, když uděláme nebo řekneme něco nesprávného, co se dá ještě napravit. Špatnými se stáváme, když nám špatné věci přestávají vadit a my před nimi zavíráme oči.